

7. Топузов М. О. Проектування інформаційно-освітнього середовища навчальних закладів у сучасному суспільстві. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 1. С. 26–36.

Олена ОДИНЕЦЬ

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНОМУ ЗВО

В документах Ради Європи «медіаосвіта» (media education) визначається як навчання, яке намагається розвивати медіакомпетентність, що сприймається як критичне і вдумливе відношення до медіа з метою виховання відповідальних громадян, здатних висловити власну думку на основі отриманої інформації. Це дає молоді широку можливість використовувати необхідну інформацію, аналізувати її, трактувати відповідно до своїх поглядів на культурно-освітні, економічні, політичні, соціальні процеси. Медіаосвіта дозволяє людям реалізовувати їх право на свободу висловлення своїх поглядів, думок активізувати особисту участь в соціальних мережах, а також в політичному, культурному житті країни.

Медіаосвіта стає частиною концепції неперервної освіти впродовж життя людини. Запит на медіаосвіту обумовлюється такими факторами:

- високий рівень користування громадянами медіа і насиченість сучасного суспільства засобами масової інформації;
- ідеологічна насиченість і важливість медіа, глибина їх проникнення у свідомість суспільства;
- зростання кількості медійної інформації, посилення впливу на інформаційні потоки різних центрів управління і поширення інформації;
- проникнення медіа інформації в основні соціальні групи населення;
- підвищення значимості засобів комунікації і інформації в усі життєво важливі галузі;
- зростання потреби навчання студентів медіа грамотності з урахуванням потреб майбутнього.

Вивчення наукових джерел і практичного досвіду вітчизняних науковців показало нагальну потребу розвитку медіакомпетентності студентів, особливо в умовах дистанційного навчання в період пандемії. Як відомо, інформація виступає засобом передачі знань, значення, смислу. У сучасному світі в цілому, а особливо в Україні, яка знаходиться в стані гібридної війни, виникає гостра потреба навчання майбутніх викладачів умінню протистояти інформаційним потокам, критично відноситися до текстів, які містять взаємовиключні смисли, цінності, перекохані, викривлені факти, повідомлення.

Інформаційна компетентність учителя – це уміння мислити технологічно, це наявність аналітичних, проектних, прогностичних і рефлексивних умінь у засвоєнні і використанні інформації в педагогічній діяльності. Це означає, що інформаційна компетентність виступає складовою частиною інформаційної, технологічної культури вчителя, виконує інтеграційні функції, є сполучною ланкою загальнопедагогічних і спеціальних знань і умінь [1, с. 96].

Інформаційна компетентність викладача дає можливість викладачу сформувати у студентів навички самостійного пошуку, аналізу і вибору потрібної інформації, уміння зібрати, перетворювати, зберігати і передавати її. Це дає можливість розвивати навички роботи з інформацією, яка знаходиться в навчальних дисциплінах, освітній галузі в цілому, в оточуючому середовищі.

Необхідно зазначити, що на перше місце виходить освітня проблема психолого-педагогічного захисту свідомості учнів від агресивного, спотвореного інформаційного впливу з одночасним дотриманням прав особи на вільні, незалежні медіа.

Отже, проблеми розвитку медіакультури і медіабезпеки потребують широкого вивчення закономірностей масової комунікації в освіті, узагальнення і розробки конкретних методик підвищення медіаграмотності майбутніх викладачів.

Медіаосвіта як діяльний процес розвитку і самовиховання, саморозвитку особистості з допомогою матеріалів засобів масової комунікації розвивається через такі напрями: медіаосвіта майбутніх журналістів; майбутніх педагогів в університетах, центрах підвищення кваліфікації; школярів, студентів у рамках шкіл і ЗВО; у центрах позашкільної освіти, розважальних центрах; через дистанційну, самостійну, неперервну освіту.

Формування медіакомпетентності – це комплексний процес, який опирається на три ключові напрями освітньої діяльності:

- 1) знання основ медійної культури;
- 2) знання, набуті навички і уміння в галузі медійної критики: розвиток критичного мислення аудиторії, комунікативних здібностей особистості;
- 3) уміння працювати в сфері медійної творчості, створювати самостійно медіазавдання.

В світі є популярною британська модель медіаграмотності:

- 1) медійна культура – розширення культурного/аудіовізуального досвіду ознайомлення з великою кількістю медіа і жанрів створюваних медіатекстів;
- 2) медійна критика – розвиток критичних навичок аналізу і оцінки медіатекстів;
- 3) медійна творчість – розвиток творчих навичок і умінь використання медіа для висловлення власної позиції і комунікації, а також для вироблення навичок обговорення суспільно-важливих проблем в медіа.

Це свідчить про розуміння того, що медіаграмотність в XXI столітті необхідна людині, як і традиційна грамотність. Отже, у сучасному світі медіакомпетентність означає вироблення в особистості навичок використовувати, критично оцінювати, аналізувати і передавати медіатексти різного формату, жанру, аналізувати і передавати медіатексти різного формату, жанру, аналізувати стан функціонування медіа в соціумі [2]. Для визначення медійної компетентності особистості можна застосовувати таку класифікацію:

- мотиваційний показник: мотиви – тематичні, жанрові, емоційні, психологічні, естетичні, моральні;
- контактний показник – засвідчує як часто здобувач вищої освіти спілкується з медіа і творами медіакультурного простору;
- інформаційний – свідчить про обізнаність особистості з термінологією, джерелами медіакультури, процесами масової комунікації;
- оцінковий показник – уміння на основі критичного підходу критично оцінювати медіатексти різних видів і жанрів;
- діяльнісний показник – уміння обирати потрібні медіазавдання в медіа, створювати і поширювати власні медіатексти, уміння займатися самоосвітою;
- креативний – уміння швидко, якісно створювати власні креативні медіатексти.

Використання педагогічного потенціалу Інтернет-ресурсів спрямовується для поглиблення й удосконалення теоретико-методичної та практичної підготовки майбутніх викладачів на таких напрямках навчальної діяльності:

- підготовка науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів, вебінарів та ін.
- робота з архівними нормативними документами, першоджерелами, електронними версіями підручників, науковими сайтами;

- набуття практичних навичок професійної діяльності (інтерв'ю, бесіда, дискусія, лекції, тренінги, семінарські заняття та ін.);
- науково-дослідна діяльність, пошукова.

На нашу думку, реалізація кожного із вказаних напрямів передбачає широке залучення різноманітних інтернет-ресурсів. Зокрема, це: електронні бібліотеки, віртуальні музеї, сайти навчальних закладів, соціальні мережі, Інтернет-версії навчальних телеканалів, ютуб канали.

Список використаних джерел

1. Грицька Т. С. Компетентнісний підхід як основа формування інформаційної компетентності вчителя. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки.* 2011. Вип. 8 (2). С. 94–98.
2. Лаппо В. В. Передумови використання інтернет-ресурсів в якості засобів духовно-морального виховання студентів. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки.* 2015. Вип. 68. С. 114–118.

Світлана СОЛОНУХА

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ Й КАТЕГОРІЇ

Початок ХХІ століття ознаменувався стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій: з'являються потужні комп'ютери й ноутбуки, вдосконалюються мобільні пристрої, зростає швидкість інтернету, який щороку стає доступним усе більшій і більшій кількості користувачів; науково обґрунтовуються й упроваджуються на практиці новітні технології, основна мета яких – підвищення якості освітнього процесу. Усе це має свій безпосередній вплив і на організацію освітнього процесу закладів вищої освіти (ЗВО). Починаючи з березня 2020 р., виші зіткнулися з великою проблемою, що виникла у зв'язку з поширенням вірусу Covid19 – придумати таку форму організації навчального процесу, яка б давала гарні результати, уможлиблювала підготовку висококласних фахівців і водночас була позбавлена живого контакту між здобувачами вищої освіти й викладачами задля нерозповсюдження уханської «чуми». Рішення проблеми лежало на поверхні і навчальні заклади скористалися ним – дистанційне навчання як своєчасна альтернатива дало змогу не припинити освітній процес і уникнути контактів між його учасниками.

Безумовно, кожна форма організації освітнього процесу має свої переваги й недоліки. Сьогодні кращого, ніж дистанційне навчання, людству придумати не вдалося. Незважаючи на численні переваги (можливість навчатися у будь-який час і в будь-якому місці, наявність індивідуальної освітньої траєкторії, мобільність учасників освітнього процесу, якісний доступ до навчальних матеріалів, деякою мірою полегшення роботи викладача), слід зацентувати увагу і на недоліках: потрібна мотивація студента, відсутність живого спілкування певною мірою погіршує якість навчання, виникає загроза дотриманню принципів академічної доброчесності тощо.

З'явилися програмні продукти, хмарні сервіси, за допомогою яких можлива реалізація дистанційного навчання:

1. Засоби для відеоконференцій (Zoom, Skype, Google Meet, WhatsApp, Viber, Discord, Mind Meeting, TrueConf тощо).
2. Платформи для дистанційного навчання (Numan школа, Нові знання, Єдина школа, Moodle, Google Classroom, EdModo та інші).

У вітчизняному й зарубіжному науково-педагогічному дискурсі є багато розвідок, присвячених цифровізації ЗВО: застосуванню інформаційних технологій в управлінні